

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Dato: 14.03.2023

Vår ref: 19/03219-21

Deres ref:

Hørings svar - engangsløsning for utlendinger som har oppholdt seg i kirkeasyl

Innledning

Det vises til brev av 22.02.23, hvor Justis- og beredskapsdepartementet sendte forslag om engangsløsning for utlendinger som har oppholdt seg i kirkeasyl, på høring. Kirkerådet vil med dette, på vegne av Den norske kirke, gi et høringssvar til denne utredningen.

Den norske kirkes utgangspunkt

Den norske kirke har et grunnlovsfestet samfunnsoppdrag som folkekirke etter Grunnloven § 16. Trossamfunnsloven § 10 fastsetter statens forpliktelse om å legge til rette for at Den norske kirke forblir en landsdekkende folkekirke.

Det er i dag over 3,5 millioner innbyggere som er medlemmer i Den norske kirke, om lag 65 % av befolkningen. Kirken er landets største organisasjon i sivilsamfunnet, med tilbud til hele befolkningen. Den norske kirke har en spesiell nærhet til kirkeasylet slik dette begrepet særlig har blitt brukt siden 1990-tallet. Her er det verdt å understreke at kirken ikke har en egen «ordning» rundt kirkeasyl, men at kirkeasyl er noe som oppstår når fortvilte mennesker oppsøker et kirkerom for å få beskyttelse og nekter å forlate det. Kirkens kall har alltid vært å møte mennesker på flukt fra forfølgelse eller nød, med kjærlighet, respekt og vennlighet. De fleste kirkeasyl som har oppstått har derfor blitt avviklet etter forholdsvis kort tid i dialog med asylantene, myndighetene og kirken. Mellomkirkelig råd for Den norske kirke ga i november 2014 ut en betenking om kirkeasyl som har fungert som et ressursdokument for lokalmenighetene.

Engangsløsning og kirkeasylets fremtid

Høringsnotatet som er sendt på høring dreier seg konkret om en såkalt «engangsløsning» som sannsynligvis kun vil gjelde et svært begrenset antall mennesker. Den norske kirke støtter denne.

Samtidig er rundskrivet fra 1999, som instruerte politiet om ikke å gå inn i kirkerom for med makt å hente utlendinger som skulle sendes tilbake til hjemlandet, opphevet. Regjeringen har videre bedt Justis- og beredskapsdepartementet om å se på «rammeverket rundt kirkeasyl». I lys av dette virker det klart at høringssvaret også inngår i en større diskusjon rundt «kirkeasylets fremtid.» Kirkerådet vil følgelig knytte noen kommentarer til denne diskusjonen.

Bispemøtet i Den norske kirke kom høsten 1993 med en prinsipiell uttalelse om kirkeasyl. Den la vekt på at kirkerommet er et hellig sted som gir mennesker som søker tilflukt der, beskyttelse mot maktutøvelse – inkludert myndigheters. Tradisjonen med at kultstedet er hellig og gir beskyttelse fra maktbruk, strekker seg tilbake til gammeltestamentlig tid.

Det har også vært en århundrelang tradisjon med «kirkefred» i europeiske kirker. For eksempel har praksisen med våpenhus vedvart på den måten at kirkerommet har vært et rom som man har ønsket å skjerme fra fysisk makt- eller voldsutøvelse.

Det er fortsatt en utbredt oppfatning i den norske kulturen at kirkehuset er et annerledes hus. Respekten for kirkerommet står sterkt i befolkningen. Kirkerommet har karakter av å være offentlig og åpent, og store deler av befolkningen har eierforhold og tilhørighet til rommet og bygget. Begge disse to forholdene illustrerer at det her dreier seg om et prinsipp og en verdi av både historisk og aktuell betydning, som det er verdt å hegne om.

Disse forholdene var også det som bidro til at Justisdepartementet i 1993 og 1999 instruerte politiet om «å respektere kirkefreden» og «som hovedregel ikke gå inn i kirker eller bedehus for med makt å hente utlendinger som skal sendes tilbake til hjemlandet.» Disse forholdene har ikke endret seg, og Den norske kirke vil også i tiden framover argumentere sterkt for at det i kirkerommet som hovedregel ikke skal brukes makt, og at eventuelle situasjoner må løses med dialog.

Avslutning

Den norske kirke forventer at myndighetene i arbeidet med å se på «rammeverket rundt kirkeasyl», ikke endrer sin praksis på dette området. Selv om rundskrivet fra 1999 er opphevet, regner kirken med at politiet fortsetter å forholde seg til kirkebygget som et hellig hus. Noe annet vil bidra til å bygge ned tillit og stride mot en allmenn rettsoppfattelse i store deler av befolkningen. Det vil også sette lokalt politi i en unødvendig krevende posisjon.

Situasjoner med kirkeasyl har på sitt beste fungert som en «nødventil». De har bidratt til å redusere konfliktnivået i saker hvor det står mye på spill, både for de som søker asyl, og for tillitsnivået mellom myndigheter og lokalbefolkning. Den norske kirke har i de tilfellene kirkeasyl har oppstått vært opptatt av å bygge tillit og dialog mellom de involverte parter, for å få til en best mulig, realistisk og humanitær løsning.

Kirkeasyl representerer noe pragmatisk og nødvendig i møte med et feilbarlig asylsystem. Det har skapt et trygt rom i tilknytning til en 1000 år lang historisk forståelse av kirkens kall og kirkens rom. Kirkeasyl har bidratt til å ta vare på et rom og en verdi som det kan være vanskelig å plassere i et system av lover og regler, men som Den norske kirke anmoder departementet om å ta på alvor i sitt videre arbeid med dette.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 OSLO